

**LEWENSORIËTERING
GEMEENSKAPLIKE TAAK VIR ASSESSERING
DEEL B
NASIENRIGLYNE**

VRAAG 1

- 1.1 Basis vir sosiale hoop ✓✓ (2)
- 1.2 • Brexit ✓
• Instem van Donald Trump as Amerikaanse president ✓ (2)
- 1.3 Deur 'n skeiding of gevoel van vrees te skep rondom enigiemand wat anders is, etikettering, ontmensliking ✓✓
OF
Dit lei aandag weg van hulle (die korrupte leiers) en hul mislukkings as leiers. ✓✓
OF enige ander geldige rede. (2)
- 1.4 • Bedreig die mag wat die kliek oor mense het. ✓
• Groepe is saam sterker. ✓ (2)
- 1.5 Fees Must Fall, Black Monday-optogte, #MenAreTrash ✓✓
Enige ander geskikte sosiale beweging. (2)
- 1.6 Mening ✓ ten opsigte van verbruikerskultuur van werkersklas met stawing. ✓✓✓ (4)
- 1.7 "Maar die borrel van verbruikersdruk is net 'n illusie." ✓✓ (2)
- 1.8 Een realistiese daad ✓ wat 'n bewustheid van ander toon en 'n mikpunt om 'n positiewe impak op die samelewing te maak. ✓
Gee byvoorbeeld iets vir 'n bedelaar.
Een realistiese daad wat bewys lewer van persoonlike leierskap wat daarop gemik is om 'n positiewe impak op die samelewing te maak.
Spreek byvoorbeeld die mense in jou gemeenskap aan wat rassistiese/seksistiese/ens. kommentaar lewer. (2)

[18]

VRAAG 2

- 2.1 'n Geldige, gemotiveerde mening wat na die bewering in die teks dat leiers ouer as 65 is en dat die leierskap oor die algemeen dus nie in voeling met die jeug is nie, kan verwys of nie. ✓✓ (2)
- 2.2 1 punt per goed geformuleerde rede: ✓
- Verteenwoordig die stem van die jeug (50% van die bevolking).
  - Jong politici is meer in voeling met en minder bang vir sosiale bewegings en verandering waarmee die bevolking tans te doen het.
  - Jongmense het 'n beter begrip van toekomstendense en kan in 'n toekomsgeoriënteerde rigting lei.
- Enige ander geldige rede. (2)
- 2.3 Eerste punt vir die probleem en die tweede vir die negatiewe impak wat dit op die jeug het, byvoorbeeld:
- Gebrek aan werkverskaffing ✓ – onvermoë om hulself te onderhou en 'n onafhanklike lewe te lei. ✓
  - Gebrek aan sosiale samehang in ons samelewing ✓ – spanning tussen groepe op sosiale media, in die openbaar, ens. ✓
- Enige ander geldige probleem wat geïdentifiseer is. (2)
- [6]**

VRAAG 3

- 3.1 Dit is nie net haatmisdade en haatspraak wat bewys lewer van rassisme wat as oortredings in die Handves ingesluit word nie, ✓ maar enige daad of uitspraak wat negatiewe vooroordeel of onverdraagsaamheid teenoor mense toon op grond van 'n wye reeks inherente faktore – geslag, godsdiens, gestremdheid, gesondheid, ens. ✓ (2)
- 3.2 Haatspraak – sê (óf hardop óf deur gedrukte of digitale media) iets wat bewys lewer van negatiewe vooroordeel of onverdraagsaamheid. ✓
- Haatmisdade – 'n misdaad teen iemand wat voortspruit uit negatiewe vooroordeel of onverdraagsaamheid, byvoorbeeld korrektiewe verkragting, aanranding, vernietiging van eiendom. ✓ (2)
- 3.3 Een punt vir die daad ✓ en die ander as dit met 'n teikengroep verbind word, ✓ byvoorbeeld aanranding ✓ van 'n gay man, ✓ vernietiging van eiendom ✓ gemik teen 'n Somaliese ✓ spazawinkel, of enige ander geldige voorbeeld. (2)
- 3.4 Die bekendstelling van die wetsontwerp neem die fokus weg van ernstige misdaad, ✓ dikwels gewelddadig, en maak nie voorsiening vir regverdige uitdrukkings van verontwaardiging of woede nie. ✓ (2)

- 3.5 Goliath – Daar is 'n verskil tussen satire en haatspraak ✓ wat die wetsontwerp nie onderskei nie. ✓
Vlismas – Komedie is noodsaaklik om die samelewing oor ongemaklike kwessies te laat praat ✓ en moenie gesensoreer word nie. ✓
Mahlangu – Mense moet gesensoreer word ✓ en het te lank daarmee weggekom. ✓ (2 × 3 = 6)

- 3.6 Een punt vir regverdiging ✓ en tweede punt vir skakeling met mening. ✓

Ja

- Die wegneem van 'n tradisioneel beskermde ruimte wat die mag het om uit te lok en te ontbloot.
- Skending van die komediant se reg ingevolge die Grondwet – reg om te werk.
Enige ander geldige regverdiging vir mening.

Nee

- Komediante moet in dieselfde mate verantwoordbaar gehou word as enigiemand anders.
- Komedie versprei negatiewe stereotipes en vooroordeel.

(2)
[16]

LEWENSORIËTERING: OPSTELRUBRIEK 2017

KRITERIA	PUNTE	VLAK
'n Duidelike standpunt word ingeneem en fokus is konsekwent in die hele opstel. Die argument stem tot nadenke, is insiggewend. Dit bied 'n unieke "eie stem"-perspektief deur te steun op toepaslike, gedetailleerde en spesifieke voorbeelde wat die rol van wette om samelewingsgedrag te verskuif al dan nie betekenisvol betrek. Die voorbeelde word naatloos in die argument geïntegreer. Vertoon deeglike begrip van kwessies binne die Suid-Afrikaanse konteks en die samelewing wat ons probeer skep. Die argument word vaardig volgehou en is heeltemal oortuigend met alternatiewe perspektiewe/argumente wat in ag geneem word. Dit word pittig en duidelik uitgedruk.	30 29 28 27	7+
'n Duidelike standpunt word ingeneem en fokus is konsekwent in die grootste deel van die opstel. Die argument word deeglik en logies ontwikkel met 'n reeks toepaslike, spesifieke voorbeelde om die leerder se standpunt te ondersteun en die rol van wette om samelewingsgedrag te verskuif al dan nie betekenisvol te betrek. Die voorbeelde word duidelik in die argument geïntegreer. Toon bewys van begrip van kwessies binne die Suid-Afrikaanse konteks en die samelewing wat ons probeer skep. Die argument word meestal volgehou en is heel oortuigend. Dit word duidelik uitgedruk.	26 25 24	7
'n Duidelike standpunt blyk uit die argument. Kandidaat fokus op vraag; daar kan egter 'n paar insinkings wees. Die argument is duidelik, dra gewig en word logies ontwikkel met 'n reeks meestal relevante, spesifieke voorbeelde om die leerder se standpunt te ondersteun met 'n bewustheid van die rol van wette om samelewingsgedrag te verskuif al dan nie. Gemoeid met kwessies binne die Suid-Afrikaanse konteks en die samelewing wat ons probeer skep. Die argument word volgehou met kleiner insinkings in logika OF relevansie, maar is heel oortuigend. Dit word op die meeste plekke duidelik uitgedruk.	23 22 21	6
'n Duidelike standpunt word deur die leerder ingeneem. Insinkings in fokus en/of geïmpliseerde fokus op plekke. Die argument is duidelik en 'n paar relevante, spesifieke voorbeelde word verskaf in 'n poging om die leerder se standpunt en die rol van wette om samelewingsgedrag te verskuif al dan nie te ondersteun. Die voorbeelde word nie altyd suksesvol in die argument geïntegreer nie. Die leerder het 'n poging aangewend om die kwessies binne die Suid-Afrikaanse konteks of die samelewing wat ons probeer skep uit te pak. Die fokus van die argument neig om af te wyk en logika kan ontbreek. Dit word toereikend uitgedruk.	20 19 18	5
Die leerder het probeer om 'n standpunt in te neem. Die fokus op die vraag neig om yl te wees in plaas van substantief. Bewustheid van die rol van wette om samelewingsgedrag te verskuif al dan nie. Verwys na kwessies binne die Suid-Afrikaanse konteks OF die samelewing wat ons probeer skep. Die argument is oppervlakkig en voorbeelde is vaag en plek-plek veralgemeen. Die argument toon gebrek aan fokus en word swak volgehou. Die uitdrukking is soms lomp, maar die kandidaat kan sy/haar idees oordra.	17 16 15	4
Die leerder se standpunt is vaag of onduidelik. Daar is geen duidelike argument aanwesig nie, alhoewel voorbeelde verskaf word in 'n poging om die vraag te beantwoord. Daar is bewys van herhaling van idees. Argument toon gebrek aan fokus, samehang en logika. Die uitdrukking is lomp en kan die algehele betekenis wat die leerder probeer oordra, beïnvloed.	14 13 12	3
Geen standpunt word deur die leerder voorsien nie. Argument word geïmpliseer; leerder spreek die vraag nie uitdruklik aan nie. Die antwoord verskaf 'n paar voorbeelde, maar hulle word nie met die vraag in verband gebring nie. Die antwoord is verhalend en die voorbeelde is herhalend. Uitdrukking is gebrekkig en verhoed dat die kandidaat sy/haar idees oordra.	11 10 9	2
Daar is geen verband met die vraag nie en die idees wat verskaf word, is irrelevant. Voorbeelde is lukraak en dien geen doel nie. Uitdrukking is dikwels onverstaanbaar en kan onduidelik wees.	0–8	1